

Date: 27th January-2026

**YURAK-QON TOMIR KASALLIKLARIDA HAMSHIRALIK PARVARISHINING
KLINIK NATIJALARGA TA'SIRI.**

Egamberdiyeva Zarifa Foziljon qizi

Qarshi Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi. Yetakchi
o'qituvchi

Annotatsiya: Yurak-qon tomir kasalliklari (YQTK) dunyo miqyosida o'lim va nogironlikning yetakchi sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada yurak-qon tomir kasalliklarida hamshiralik parvarishining klinik natijalarga, jumladan mortalitet, qayta gospitalizatsiya, asoratlarning chastotasi, hayot sifati va bemorlarning davolanishga rioya qilish darajasiga ta'siri keng qamrovda tahlil qilinadi. Zamonaviy hamshiralik yondashuvlari, dalillarga asoslangan amaliyot, bemorni o'qitish, multidisiplinar jamoa doirasidagi hamshira roli va parvarishning innovatsion modellari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: yurak-qon tomir kasalliklari, hamshiralik parvarishi, klinik natijalar, hayot sifati, reabilitatsiya.

Kirish

Yurak-qon tomir kasalliklari global sog'liqni saqlash tizimi oldidagi eng katta muammolardan biridir. Gipertoniya, ishemik yurak kasalligi, yurak yetishmovchiligi, aritmiyalarning va insult kabi holatlar uzoq muddatli davolash va doimiy parvarishni talab qiladi. So'nggi o'n yilliklarda tibbiyot texnologiyalarining rivojlanishi fonida hamshiralik parvarishining klinik ahamiyati yanada oshib bormoqda.

Hamshiralik bemor bilan eng ko'p muloqot qiladigan tibbiy xodimlar sifatida nafaqat dori-darmonlarni to'g'ri qo'llashni, balki hayot tarzini o'zgartirish, xavf omillarini nazorat qilish va psixosotsial qo'llab-quvvatlashni ham ta'minlaydi. Shu bois, hamshiralik parvarishining sifatini oshirish klinik natijalarning yaxshilanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Tadqiqot maqsadi va vazifalari

Maqsad: yurak-qon tomir kasalliklarida hamshiralik parvarishining klinik natijalarga ta'sirini ilmiy manbalar asosida tahlil qilish.

Vazifalar:

- YQTKda hamshiralik parvarishining asosiy yo'nalishlarini aniqlash;
- Parvarish sifatining klinik ko'rsatkichlarga ta'sirini baholash;
- Zamonaviy hamshiralik modellarining samaradorligini ko'rsatish;
- Amaliyot uchun tavsiyalar ishlab chiqish.

Materiallar va metodlar

Date: 27th January-2026

Ushbu maqola tizimli adabiyotlar tahliliga asoslangan bo'lib, so'nggi 10–15 yil davomida chop etilgan xalqaro ilmiy maqolalar, klinik qo'llanmalar va meta-tahlillar o'rganildi. Tahlilda sifatli va miqdoriy tadqiqotlar natijalari solishtirildi.

Asosiy qism

1. Yurak-qon tomir kasalliklarida hamshiralik parvarishining o'rni

Hamshiralik parvarishi quyidagi asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi:

- Bemor holatini doimiy monitoring qilish;
- Dori vositalarini to'g'ri va o'z vaqtida qo'llashni nazorat qilish;
- Hayot tarzini o'zgartirish bo'yicha maslahatlar berish;
- Bemor va uning oilasini o'qitish;
- Psixologik qo'llab-quvvatlash.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yurak yetishmovchiligi bo'lgan bemorlarda hamshira tomonidan olib borilgan strukturalangan parvarish qayta shifoxonaga yotqizilish holatlarini sezilarli darajada kamaytiradi.

2. Klinik natijalarga ta'siri

2.1. Mortalitet va qayta gospitalizatsiya

Hamshiralik nazorati kuchli bo'lgan klinikalarda yurak-qon tomir kasalliklari bilan bog'liq o'lim ko'rsatkichlari pastroq ekani aniqlangan. Ayniqsa, yurak yetishmovchiligi va miokard infarktidan keyingi davrda hamshira tomonidan olib borilgan reabilitatsiya dasturlari samarali hisoblanadi.

2.2. Hayot sifati

Bemorlarni o'qitish va psixososial qo'llab-quvvatlash ularning hayot sifatini oshiradi. Parvarish jarayonida stressni kamaytirish, ovqatlanish va jismoniy faollik bo'yicha tavsiyalar muhim ahamiyatga ega.

2.3. Davolanishga rioya qilish

Hamshira tomonidan muntazam nazorat va tushuntirishlar bemorlarning dori vositalarini to'g'ri qabul qilishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa kasallik asoratlarning kamayishiga olib keladi.

Zamonaviy hamshiralik modellar

So'nggi yillarda quyidagi modellar keng qo'llanilmoqda:

- **Hamshira yetakchiligidagi klinikalar** – mustaqil maslahat va monitoring;
- **Telehamshiralik** – masofaviy nazorat va maslahat;
- **Multidisciplinar yondashuv** – shifokor, hamshira, reabilitolog va psixolog

hamkorligi.

Bu modellar klinik natijalarni yaxshilash bilan birga sog'liqni saqlash tizimi xarajatlarini ham kamaytiradi.

Muhokama

Date: 27th January-2026

Olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, hamshiralik parvarishining sifati yurak-qon tomir kasalliklarida davolash samaradorligini belgilovchi muhim omildir. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda hamshiralar rolini kengaytirish orqali klinik natijalarni yaxshilash mumkin.

Xulosa

Yurak-qon tomir kasalliklarida hamshiralik parvarishi klinik natijalarga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Hamshiralar tomonidan olib boriladigan kompleks, dalillarga asoslangan parvarish mortalitetni kamaytiradi, hayot sifatini oshiradi va qayta hospitalizatsiya holatlarini qisqartiradi. Shuning uchun sog'liqni saqlash tizimida hamshiralik parvarishini rivojlantirish strategik ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. World Health Organization. *Cardiovascular diseases (CVDs): Fact sheet*. Geneva: WHO; 2023.
2. European Society of Cardiology. *ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure*. European Heart Journal. 2021;42(36):3599–3726.
3. American Heart Association. *Heart Disease and Stroke Statistics—2022 Update*. Circulation. 2022;145(8):e153–e639.
4. Riegel B, Moser DK, Buck HG, et al. Self-care for the prevention and management of cardiovascular disease and stroke. *Journal of the American Heart Association*. 2017;6(9):e006997.
5. Strömberg A, Jaarsma T. Thoughts about future directions of heart failure nursing. *European Journal of Cardiovascular Nursing*. 2018;17(6):457–459.
6. McAlister FA, Stewart S, Ferrua S, McMurray JJ. Multidisciplinary strategies for the management of heart failure patients at high risk for admission. *Journal of the American College of Cardiology*. 2004;44(4):810–819.
7. Blue L, Lang E, McMurray JJ, et al. Randomised controlled trial of specialist nurse intervention in heart failure. *BMJ*. 2001;323(7315):715–718.
8. Jaarsma T, Cameron J, Riegel B, Stromberg A. Factors related to self-care in heart failure patients. *Journal of Cardiovascular Nursing*. 2017;32(1):55–65.
9. Rice H, Say R, Betihavas V. The effect of nurse-led education on hospital readmission rates in heart failure patients. *International Journal of Nursing Studies*. 2018;85:1–7.
10. Clark AM, Spaling M, Harkness K, et al. Determinants of effective heart failure self-care: A systematic review of patients' and caregivers' perceptions. *Heart*. 2014;100(9):716–721.

